

Memorando pri fundamenta plisimpligo en internacia trafiko per uzado de dulingvaj dokumentoj. Verkita de d-ro A. Bormann por G.E.A.

En paralelaj tekstoj, germana kaj esperanta, la aŭtoro starigas la problemojn: la trafika tekniko ĝenerale multe progresis, sed precipe el lingva vidpunkto progreso ne estas konstatebla: ekz. internacia aŭtolicenco estas 38-paĝa kajero enhavanta sufiĉe mallongan tekston en ne malpli ol 23 diversaj lingvoj! Krome oni bezonas ankoraŭ 23-lingvan internacian aŭtistan licencan.

Kiel solvon la aŭtoro rekomendas dulingvajn dokumentojn kun teksto en la lingvo de la lando de deveno kaj en Esperanto kiel neŭtrala internacia lingvo. Inter la ĉefaj internaciaj trafikdokumentoj estas: (1) pasporto; (2) frajtletero; (3) dogandeklaro (pertrajna trafiko); (4) dogandeklaro (perpoŝta trafiko); (5) pakajkartoj; (6) aŭtolicenco; (7) aŭtista licenco; (8) tripotiko; (9) internacia respondkupono. Kompletaj modeloj de (1), (2), (3), (4), (6), (7), (8), kaj (9) en germana kaj Esperanto estas aldonitaj. Oni petas kunlaboron en granda kampanjo por realigi ĉi tiun ideon. Por tio oni sin turnu al d-ro A. Bormann, Missunde str. 5, (20) Bielefeld, Germanujo.

930.85(03)(086.1)

Karta Enciklopedio (Vidu la recenzon en Sc. R. 2 37). S-ro G. Marin nun eldonis kvar novajn kartojn, montrantajn (1) „subakvigan punseĝon“ por megeroj (Anglujo), (2) „menhiron“ (ŝtonon longan; Bretonan sanktajon), (3) „bildan jarliston“ indianan, pentritan sur bizonan felon. Ĉiu jaro estas reprezentata de bildo kiu prezentas iun por la klano aŭ tribo plej trafaĵo eventon en la koncerna jaro. Anstataŭ diri 1801-2 oni parolis, ekz., pri la jaro en kiu multaj mortis pro variolo. La bilda jarlisto servas por kalkuli la jarojn. La temo de la 4a karto estas: „Magdalena arto: gravuritaj objektoj“ (mamuto gravurita sur eburo; artaĵo el la lasta parto de la paleolita epoko, trovita en suda Francujo).

378.183.4 = 089.2(489) : 378.18.067.1 „1950“

La dua numero de SEK (komparu Sc. R. 2 79) komunikas ke oni fondis la 14an de majo Esperanto-Federacion de Danaj Altlernejoj (EFDA), de kiu SEK fariĝis sekcio. „Dansk Esperanto-Blad“ servos kiel membrogazeto de EFDA. Prezidanto estas la ISAE-delegito por Danujo. Oni serĉas kontakton kun studentaj Esperanto-kluboĵ ĉie en la mondo.

La tria numero (Aŭgusto) raportas pri sukcesa arkeologia tendaro en Aggersborg kun 12 partoprenantoj el Britujo, Danlando, Germanujo, Jugoslavujo, Norvegujo kaj Svedujo. Nur du jugoslavoj (el 17) sukcesis akiri la necesajn vizojn. Cetere oni raportas pri 30-paĝa Esperanta studenta gazeto japana, „La Horizonto“; ĉefa temo: agrokulturo. La ambicia aŭtuna programo de SEK atestas pri la vigleco de la esperantistaj studentoj kopenhagaj.

14. Arsberetning fra J. E. Ohlsens Enkes Plantepatologiske Laboratorium, de Paul Neergaard, kun resumoj en la angla kaj en Esperanto. 23 paĝoj. (Komp. Sc. R. 1 117).

Jarraporto pri la laboroj de la menciita laboratorio plantpatologia por la jaro 1-8-1948 ĝis 31-7-1949. Oni kontrolis pri malsanoj 5 583 partiojn (6 035 provojn) de diversaj hortikulturaj semoj. La raporto montras ke plantmalsanoj (fungoj kaj virusoj) plivastiĝas invadante tiel novajn speciojn, kiel novajn landojn.

En „La Revuo Orienta“ 31 18 (1950) troviĝas artikolo de Hori-Syōiti pri „D-ro Yukawa, Nobel-premiito kaj lia teorio“. Temas pri atomkerna fiziko. 92(Yukawa): 539.1

616.248 : 615.5 : 547.654.3
En Boletín de la Federacion Esperantista Espanola N-ro 16, p. 127 (aprilo 1950) troviĝas artikoleto de d-ro R. Herrero (Valencia) pri sukcesa kuracado de astmo pere de injektoj de Kongo-ruĝaĵo.

El Scienca Revuo ĉerpis:

„Katholischer Digest“ 4 331 (n-ro 4, 43): la artikolon de T. L. C. Bluett pri „Mirinda kuracilo“ (Sc. R. 1 57). Sur p. 330 de la sama kajero troviĝas artikoleto pri „Tablosocieto en Bavarujo konversacianta en Esperanto.“

„Katholischer Digest“ 4 699 (n-ro 8, 27): la artikolon de W. J. Nijveld pri „Efiko kaj psikologia aplikado de koloroj“ (Sc. R. 1 88).

„Countryside“ (1950 feb./majo) la artikolon de G. F. Makkink pri „Kiel prijuĝi bestoagojn?“ (Sc. R. 1 42).

„Toute la Radio“ N-ro 145, p. 173, la artikoleton de J. Giltay pri „Nenio nova sub la suno“ (Sc. R. 1 87). (La direktoro de „Toute la Radio“ estas E. Aisberg, konata kiel aŭtoro de la libro „Fine mi komprenas la radion!“)

**

El du cirkuleroj de Brita Esperanta Scienca Asocio. Informo por la Sekcio: Sciencoj kaj Teknikoj (Medicino) de la 35-a Universala Kongreso de Esperanto. {611 + 591.4} : 001.4 : 389.6

Raporto en „Manchester Guardian“, 28.7.50:

ANATOMIAJ TERMINOJ — Internacia Sistemo Bezonata. En neformala kunveno dum Internacia Anatomia Kongreso en Oxford hieraŭ (27 Julio) oni decidis peti la prezidanton de la Kongreso, Prof. W. E. Le Gros Clerk (prof. pri anatomio en Oxford) sin turni al diversaj naciaj anatomiaj societoj por inviti ilin nomi reprezentantojn al komitato por diskuti la eblojn de internacia sistemo.

Oni ankaŭ decidis starigi internacian komitaton por kunkolekti informojn el la diversaj naciaj organizaĵoj kiuj okupas sin pri sciencaj filmoj kun la celo uzi filmojn kontribue al la norma anatomia instruado.

B.E.S.A. esploros pri la afero: se estos ia interesa novaĵo ni sciigos pri ĝi. Intertempe, sendube kelkaj el la anoj de I.S.A.E. aŭ aliaj volos ankaŭ esplori pri la situacio en sia propra lando. Se ili ion utilan trovos, ili bonevole tuj sciigu al ni, por ke la informo estu disponebla al aliaj.

Ĉi tiu pledo por internacia normigo estas simptomo de la lingva problemoj kiu konstante leviĝas en internaciaj fakaj konferencoj. La lingvaj problemoj estas ofte pligravigitaj de evoluoj de post la komenco de la jusa milito, kiam multaj novaj konceptoj enkondukiĝis, kaj parte pro la ĉeso de eldonado de novaj vortaroj dum tiu periodo. Nun la kosto de vortareldonado estas tiel alta, ke memstaraj personoj aŭ firmoj malemas entrepreni la grandan taskon kaj riskon de kapitalo. Sekve, oni vidos ĉiam pli da klopodoj por ellaboro de „normigitaj” vortaroj fare de komitatoj.

Malgraŭ tio, ke — almenaŭ dum kelka tempo — ni verŝajne ne ofte sukcesos atingi, ke Esperanto estos aperigata en tiaj novaj oficialaj vortaroj, ni tamen sendube povos atingi ion. Nome, partoprenon en la klopodoj pri lingvonormigo. Tiaj komitatoj apenaŭ povos nei al ni partoprenon kun la celo, ke la Esperanta normigo estu ĝisdatigata samtempe kun la normigo por aliaj lingvoj. Alivorte, ni penos partopreni ne necese kun la tuja celo almiliti la koncernan komitaton por Esperanto, sed en nia propra rajto kiel reprezentantoj de memstara lingvo. Se oni povos ion pli pozitivan atingi, des pli bone!

E. D. Durrant, Honora Sekretario.

**
*

042 = 00

Ni atentigas vin pri la suba letero, kiu aperis en *The Observer*, dimanĉe la 6-an de Augusto, 1950. Ni skribis oficiale al la gazeto, sed tre petas, ke kiel eble plej multaj samideanoj skribu ankaŭ. Pro la memevidenta kresko de la interesiĝo pri internaciaj rilatoj kaj la influo de lingvaj baroj en tio, estas tre necese, ke ni, Esperantistoj, ĉirkaŭprenu ĉiun okazon aŭdigi niajn voĉojn. En ĉi tia laboro oni ne ĉagreniĝu, se la propra letero ne presiĝas. Oni memoru, ke la ĉefa afero estas impresi al redaktoroj, ke estas multaj personoj kun interesiĝo pri certa temo. Ju pli da skribaĵoj favoraj al Esperanto, des pli redaktoroj emos publikigi almenaŭ unu — aŭ eĉ pli — da opinioj en nia favoro. Ni ankaŭ rekomendas, ke dum la venontaj du — tri semajnoj oni rigardu al la leterkolono de *The Observer*, por esti konstante informita pri la afero se aliaj leteroj aperos:

Trilingve de Prof. J. B. S. Haldane, F.R.S.

Sinjoro Redaktoro, — Harold Nicolson citas s-ron G. M. Young kiel rigardantan antaŭen „al la tago kiam „a *Fellow of Balliol*” (t.e. prelegisto ĉe unu el la kolegioj oksfordaj) povos prelegi facile, kvankam ne en Basic English, en Gouda kaj Parizo, en Leuven, Boulogne, aŭ Basel”. Depost 1945 mi prelegis pri sciencaj temoj en Brno, Bruselo, Budapeŝto, Kopenhago, Genevo, Leiden, Liège, Lund, Milano, Olomouc, Palanza, Parizo, Pavia, Roscoff, Stokholmo kaj Vieno, plej ofte france, kelkfoje angle kaj germane. Iuj el miaj kolegoj kredeble superis ĉi tiun rekordon. Speciale mi menciu, ke mi parolis almenaŭ dudekfoje en Parizo, kiu faras seriozan kaj ne sensukcesan klopodon denove fariĝi la intelekta centro de Eŭropo.

Kiel ajn stas en la artoj kaj la humanismaj studoj, la eŭropa (natur-)sciencia renesanco estas realaĵo. Ĉar vizitantaj prelegistoj estas gastame gastigitaj, la plej granda malhelpo al tiaj entreprenoj, por tiuj kiuj ne ĝuas la favoron de la *British Council*, estas la alta rilatumo de la fer- kaj aer-vojoj veturprezoj al la salajro de universitata prelegisto. Ĉar natursciencisto devas esti kapabla legi almenaŭ tri lingvojn, ne estas tre malfacile prelegi kompreneble, se ne idiome korekte, en fremdaj lingvoj. — Via ktp.

J. B. S. Haldane, Universitata Kolegio, Londono.

Se oni permesos sugeston, eble estus bone flankelasi kritikojn pri *Basic English*, kaj koncentri siajn argumentojn al pozitivaj punktoj.

La adreso de *The Observer* estas: 22, Tudor Street, London, E.C. 4.